

dat ze alleen het stroomende water bewonen en ik kan ieder aanbevelen, ze daar te zoeken.

Nu stelt men zich dadelijk de vraag: „Als ze dan zoo algemeen zijn en in zulk een groot aantal voorkomen, waarom treden ze dan hier niet schadelijk op, waarom is, er, behalve van die eene papegaai nooit van andere dieren gehoord, die onder hun steken ziek werden of bezweken?”

Ook Wilhelmi tracht daarop een antwoord te geven en tevens op de vraag, waarom deze muggen, waarvan er drie vier generaties in een jaar tot ontwikkeling komen, juist alleen in de lente, in Mei en Juni, in onze streken gevaarlijk blijken te zijn.

Allereerst moet ons antwoord luiden, dat het nog niet bewezen is, dat ze hier geen schade doen. Dat ze het hier wel zouden kunnen doen, daarvoor pleit alweer die doodgestoken papegaai in Gelderland.

Maar Wilhelmi merkt ook op, dat men nog zoo lang in twijfel heeft verkeerd omtrent de schadelijke werking zelf. Zelfs geven vooral de oudere schrijvers omtrent het ziektebeeld een ding aan, dat de latere waarnemingen als geheel onjuist doen vermoeden.

Schönbauer, die medicus was, spreekt toch van een heftige koorts, terwijl de Duitsche veeartsen, die in den laatsten tijd het ziektebeeld beschreven, de temperatuur als normaal, soms zelfs als bijzonder laag aangeven.

Algemeen merkt men echter het optreden van gezwellen met brandende en jeukende pijn op de plaatsen, waar de dieren gestoken werden, terwijl ook de hersenen aangedaan schijnen. Als gevolg der ziekte vermeldt men verlies van eetlust, teruggang der melkgift, verwerpen, lichaamszwakte en vermagering. In den laatsten tijd vond men ook hartzwakte en bij het begin der ziekte versneling der pols.

Nu hebben vele schrijvers altijd in onzekerheid verkeerd omtrent de oorzaak dezer verschijnselen. Sommigen meenden, dat de insecten bij hun steek het vee met het vuile slijk der beken zouden besmetten, anderen dachten aan het overbrengen van besmettelijke ziekten, zelfs van miltvuur; met het oog op het snelle, doodelijke verloop van ernstige gevallen.

Wilhelmi uit daarom het vermoeden, dat het aantal ziekte- en sterfgevallen wel veel grooter zal zijn dan men weet en dat misschien menigbeest, dat aan de steken der knazen ten offer viel, als bezweken aan miltvuur staat opgeteekend. En wie weet, hoeveel gevallen van ziekten in het voorjaar bij het begin der weidegang door deze muggen worden veroorzaakt. Ieder veehouder zal dan ook wel doen, in de maanden Mei en Juni de ooren van het weidegaand vee geregeld na te zien en te onderzoeken, of dieren, die wat mankeeren, dit ook kunnen hebben tengevolge van knazen. Eerst dan kunnen wij te weten komen, of ze hier werkelijk zoo onschadelijk zijn, als men meent.

Zeker zal het dan blijken, dat de gevaren hier veel minder zijn dan in de genoemde streken, die alle veel verder van de zeekust gelegen zijn. En als men dan op het optreden der muggen let, zal men ook wel ervaren, dat hier geen sprake is van het optreden van zulke groote zwermen, als men in de „knazenstreken”, zooals ik ze zou willen noemen, opmerkt.

Want juist, als ze in zwermen optreden, en in zoo groot aantal de dieren overvallen, schijnt hun

steek zoo noodlottig te worden. En dat optreden in zwermen tracht men te verklaren, door de vrij gegronde veronderstelling, dat juist in het voorjaar in streken met vastelandsklimaat de weersgesteldheid het uitkomen der muggen in groote massa's tegelijk bevordert.

Twee verschijnselen, die veelal met elkaar gepaard gaan, zouden daartoe medewerken. Ten eerste is het de plotselinge stijging der temperatuur, die dan intreedt en die alle levensprocessen veel sneller doet verlopen. En dan het indrogen van vele kleine en kleinste beekjes, die daar, evenals hier, veel de rijkste broedplaatsen voor larven en poppen zijn, waardoor de laatstgenoemde haar laatste ontwikkelingsstadion gelijktijdig besluiten.

Nu kan men juist ook het feit, dat de knazenplaag het eene jaar veel heftiger optreedt dan het andere, op deze wijze het beste verklaren. Niet altijd toch begunstigen de weersomstandigheden in gelijke mate het plotseling uitkomen van groote massa's dezer muggen.

Deze weersomstandigheden kunnen echter in ons land het gemakkelijkst juist in Limburg en wel in het Zuiden der provincie voorkomen, daar hier het klimaat het meeste dat van het vaste land nadert. Hier heeft men dus de meeste kans, dat de knazen schadelijk kunnen optreden en moet men ze dus het beste in de gaten houden. Want als ze kwamen, dan zou hier ook een andere omstandigheid het schadelijk optreden bevorderen. Het blijkt toch, dat wind, vooral sterke wind, het optreden in zwermen belet, zoodat op groote, open gelegen weiden, waar de wind vrijen toegang heeft, het vee veel minder gevaar loopt dan in kleinere, door heggen omgeven beemden. Vette weiden in vruchtbare dalen zijn als de gevaarlijkste plaatsen bekend en zulke weiden vormen hier juist de meerderheid.

De lezing van het boekje van Prof. Wilhelmi kan dan ook juist hier allen natuurvrienden warm aanbevolen worden, want al het wetenswaardige, dat het bevat, konden wij in dit kort bestek natuurlijk bij lange na niet weergeven. En als zij dan in staat mochten zijn, mede te werken, dat de schade, die deze kleine plaaggeesten anders zouden hebben voortgebracht, voorkomen kon worden, zullen zij in breede kringen de overtuiging bevestigen, dat de kennis der natuur voor den landbouwer een eerste vereischte is. En de aanmelding van talrijke nieuwe leden voor ons genootschap volgt dan wel vanzelf.

Dr. G. ROMIJN.

HOE MEN MET DE ZUID-LIMBURGSCHER FLORA „OMSPRINGT”!

Gedurende de laatste Pinksterdagen heeft Zuid-Limburg bezoek gehad van vijf Heeren-botanici.

Ze kwamen hier naar toe om er, zooals ze in „De Levende Natuur”, jaargang XXV, afl. 7, blz. 158 en v.v. vertellen, nog eens extra rond te snuffelen.

't Lust ons deze heeren op hun „snuffeltocht” te volgen.

Da's trouwens niet moeilijk.

Immers, we zeiden bereids, dat ze van hun tocht 'n relaas geven in bovenaangehaald nummer der „Levende Natuur”.

De heeren dan kwamen terecht op den Dolzeberg.

Daar vonden ze groepjes van 10—12 witte boschvogeltjes, (*Cephalantera pallens*), 'n orchidee, die nog nooit buiten Zuid-Limburg gevonden is.

Eén van die boschvogeltjes had niet minder dan 16 bloemen! De heeren hebben door een foto dit exemplaar voor de eeuwigheid bewaard en — zoo vertelden ze er in één adem bij — „een onbekende (?) Groninger bioloog heeft de plant meegenomen”....

Da's treurig!

Maar nóg véél, véél treuriger is 't, dat een der heeren botanici zonder blikken of blozen durft schrijven in „De Levende Natuur”:

„ik geef hem — den onbekenden (?) Groninger — geen ongelijk, want anders had ik het gedaan, er stonden er genoeg. Ik hoop alleen maar dat de bloem gedroogd is, want zoo'n plant vindt je maar eens”....

Wee jullie, arme Zuid-Limburgsche planten, die maar ééns gevonden worden!

Bij voorbaat bent ge, 't wordt je o.i. duidelijk genoeg aangezegd, onherroepelijk veroordeeld om „gedroogd” te worden in 't herbarium van den een of anderen hollandschen botanicus-bioloog, die 't (on)geluk heeft jullie op z'n „snuffeltochten” te vinden!!

Herr botanicus heeft 't dan verder over 't verdwijnen van orchideeën in de weilanden tengevolge van kunstmest-strooien. Iets, 'twelk, tusschen twee haakjes gezegd, nog dient bewezen te worden.

Maar omdat hij, a priori reeds, dit verdwijnen ter oorzake van chilisalpete, kalizout en landbouwkalk aanneemt, gaat hij naar Witten, waar hij, in 1919, massa's *Orchis maculata* zag staan in 'n weide.

Waarom gaat hij naar Witten?...

Om.... — hij zegt 't zelf — een aantal planten met kluit uit te steken en naar Holland te sturen!... Tableau!

Gelukkig of ongelukkig vischte mijnheer hier achter 't net.

Er stond er niet een meer!...

Zou 't ook kunnen dat andere heeren botanici uit Holland hem reeds voor geweest waren?...

We kennen zoo langzamerhand in Zuid-Limburg dat soort van lui, hebben staaltjes te veel beleefd van hun verzamelen en uitsteekwoede....

O neen! we zijn nog niet aan 't eind der beschrijving van den „strooptocht”, pardon „snuffeltocht”.

Luister maar!

We geven den „botanisten” 't woord:

„Op een plek — de heeren zitten middelerwijl op den St. Pietersberg — vond ik een orchidee; ik dacht eerst: de bleekbladige wespenorchis, maar veel zwakker en met sterk-roode onderste stengel-leden. Jammer genoeg was de plant nog in knop, maar deze was toch zoo ver, dat ik er niet aan twijfelde, de bruin-roode wespenorchis (*Epipactis rubiginosa*) gevonden te hebben, zoowel voor mij als voor mijn tochtgenooten een nieuwe vondst. Uit den Prodomus wist ik wel, dat de plant bij Maastricht moest voorkomen, maar ik was altijd met Pinksteren in Limburg en de plant bloeit nooit voor half of eind juni. Maar het vroeger voorjaar was mij in zoo verre ter wille geweest, dat ik de plant toch herkennen kon”.

En nu, lezers van 't Maandblad, komt 't mooiste.

„Terwijl ik ditschrijf — aldus onze botanicus — bloeit de plant, die ik met een grooten kluit heb meegenomen, met

donkerroode bloempjes en geurt vrij sterk naar vanille”.

Die plant hebben de heeren, God betere het!, dus ook maar uit Limburg weggepakt...

't Is om te weenen!

Die heeren kunnen niet gelooven wat 'n pret we hadden — na deze vele redenen om ons te ergeren — over wat ze verder schrijven:

„Toen we den berg bijna afgewerkt hadden, kwam een heer en baas ons er af jagen met de vraag, of we de borden met „Verboden Toegang” niet gelezen hadden”.

Kijk, mocht 't zoo al dit soort van „rondsnuffelen-de”, Zuid-Limburg „afwerkende” botanici vergaan!

Da's onze hartgrondige wensch.

JOS. CREMERS.

ZUR NIEDERL. COLEOPTEREN-FAUNA UND LOKAL-FAUNA VON SÜD-LIMBURG.

IV.

Seit April dieses Jahres, wo ich den Bericht über den Stand der Coleopteren-Fauna für das Maandblad einsandte (s. 9ter Jaarg. No. 5—10), schritt die Erforschung der niederländischen Käfer stark voran, so dass über das letzte halbe Jahr viel zu berichten ist.

Die Ent. Berichten No. 113, uitgegeven door de Nederl. Ent. Vereeniging, brachten eine Liste seltener Coleopteren, die bei Gelegenheit der Zomervergadering der Ned. Ent. Ver., Juni 1919, in Valkenburg gefangen wurden. Darunter waren neben anderen Seltenheiten nicht weniger als 7 Erstfunde für die Niederlande und 8 weitere Erstfunde für unsere Lokalfauna. Dieser neue Beweis für den Reichtum unserer Limburger Fauna wird besonders dadurch in's rechte Licht gesetzt, dass die diesjährige Somerversammlung der Ned. Ent. Ver. zu Bergen-op-Zoom, soweit bis heute bekannt ist, kaum etwas für diesen Zweig der Wissenschaft ergab. Auch die Ent. Berichten No. 114 u. 115 brachten neue Resultate, und durch die eigene, wenig ausgedehnte Sammel- und Tauschtätigkeit wurde die Kenntnis unserer Lokal-Fauna, auf die es mir vor allem ankommt, vermehrt. Im ganzen sind wiederum für die niederl. Fauna 20 neue Arten zu verzeichnen, von denen allein 10, also die Hälfte bei uns gefunden wurden; und 18 weitere Arten, die aus anderen Provinzen schon bekannt waren, sind auch in Süd-Limburg konstatiert, so dass wir im Ganze 28 neue Arten zu verzeichnen haben.

1. Neue Arten für die niederl. Fauna, in Süd-Limburg entdeckt:

- 98. *Bembidium stomoides* Dej., Zomervergadering Valkenburg, 6, 19.
- 883ter. *Xantholinus distans* Muls. u. Rey., Gronsveld, 6, 19.
- 1053bis. *Ancyrophorus longipennis* Fairm., Zomervergadering Valkenburg, 6, 19.
- 1230bis. *Liodes nigrita* Schmidt, Dr. A. Reclaire, Valkenburg, 8.
- 2275bis. *Anaspis Regimbarti* Schils., Coll. Everts u. Coll. Rüschkamp, Valkenburg, 6.
- 2279bis. *Tommoxia biguttata* Gylh., Rüschkamp, Valkenburg, 6, 20. Gegen Mittagsschwärmend in der Nähe einiger Fichten.
- 2280bis. *Mordella leucaspis* Küst., Bunde, 7.
- 2475bis. *Pachnophorus pilosus* Rossi, Zomerverg. Valkenburg, 6, 19.